

Magdalena Filary
Instytut Filologii Romańskiej UAM

Abrevieri de uz general utilizate în Uniunea Europeană

Aderarea diferitelor țări la Uniunea Europeană și, ulterior, integrarea în Uniunea Europeană sunt evenimente sociopolitice cu mare impact asupra lexicului limbilor țărilor respective. Numeroase sigle propriu-zise și acronime fac parte din terminologia juridică sau din alte domenii. Aceste abrevieri trebuie să fie decodate corect, cât se poate o transparență semantică, deoarece fac parte din texte care stau la baza legislației.

Terminologia specifică UE a fost numită în mass-media din România “limbajul de Bruxelles” sau “europenita”. În anul 2007 s-a înființat IATE, Terminologia Interactivă pentru Europa, unică bază de date terminologice¹ a UE. Ea îmbină bazele de date terminologice ale instituțiilor și ale organismelor UE într-o mare bază de date ce conține aproape 9 milioane de termeni, în toate limbile oficiale ale Uniunii. IATE asigură coerența și siguranța în funcționare a terminologiei, indispensabilă pentru producerea textelor clare și lipsite de ambiguitate, necesare pentru garantarea validității și a transparenței procesului legislativ, precum și comunicării eficiente cu cetățenii Uniunii.²

În cercetarea de față ne oprim asupra abrevierilor în limbile română și franceză utilizate în Uniunea Europeană, sigle propriu-zise și acronime. În limba română circulă în majoritate sigle care sunt echivalente ale termenilor din franceză, drept urmare sunt mai ușor decodabile. Siglarea a devenit un procedeu productiv și extrem de economic atât în limba scrisă, cât și în cea orală.

Substantivul *abreviere* provine din verbul *a abrevia*, pătruns în limba română din latinescul *abbreviare* <*ab-* + *breviare*> ‘a scurta’, ‘a tăia’. *Le Petit Larousse*³ definește verbul *abrégér* astfel : „raccourcir (un mot) par suppression d’une partie des lettres ou des

¹ Baza de date este utilizată de serviciile de traducere ale instituțiilor europene încă din 2005

² Europa - știri UE, ec. Europa.eu/Romania/news/press_centre/press_releases/070628_01_ro.htm

³ Vezi *Le Petit Larousse en couleurs*, 1995, nouvelle édition, s.v. *abrégér*, *abréviation*.

syllabes”, iar substantivul *abréviation* „réduction graphique d’un mot ou d’une suite de mots; mot ou suite de lettres qui résulte”.

Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)⁴ pentru verbul *a abrevia* dă următoarea explicație : „a prescurta (în scris sau în vorbire) un cuvânt, un titlu etc. ; a nota ceva printr-un simbol, printr-o siglă”, iar pentru substantivul *abreviere* găsim următoarea definiție: „acțiunea de a abrevia și rezultatul ei; (concr.) cuvânt, titlu etc. Prescurtat, prescurtare, abreviație, simbol.”

George Beldescu, preluând o definiție dată de Jean Dubois și colaboratorii săi în *Dictionnaire de linguistique*⁵, vede în abreviere „o reprezentare a unei unități sau a unei suite de unități printr-o parte a unității sau a unei suite de unități respective”.

În *Dicționar general de științe, Științe ale limbii* (DGȘL)⁶: abrevierea este „procedeu de reprezentare prin reducere a unei unități lexicale sau a unui grup de elemente cu valoare de unitate lexicală”.

În demersul nostru, am avut în vedere două criterii de analiză:

- 1) categoriile onomasiologice⁷
- 2) structura abrevierilor și analiza lor

Fiecare clasă de abrevieri este exemplificată cu sigle identificate în presa românească.

1. Categoriile onomasiologice

1. 1. Instituții de decizie – consilii, comisii, parlament

CoE	Consiliul Europei	CE	Consiliul European
CoE	Conseil de l’Europe	CE	Conseil européen
CE	Comisia Europeană	PE	Parlamentul European
CE	Commission européenne	PE	Parlament européen

Exemplu : *Grupul verzilor din PE solicită comunicarea de urgență a numelor respective, pentru a se evita ca, din cauza energiei criminale a câtorva europarlamentari.* (Adevărul, 7.03.2008, Fraudă la Parlamentul European)

1. 2. Autorități de control legislative și administrative – Curtea de Justiție, tribunal

⁴ Vezi Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, 1996, *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), ed. a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic.

⁵ Vezi Jean Dubois, Mathée Giacomo, Louis Guespin, Christine Marcellesi, Jean-Baptiste Marcellesi, Jean-Pierre Mével, *Dictionnaire de linguistique*, Paris, 1973, s.v. *abréviation*.

⁶ Vezi Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxândoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar general de științe. Științe ale limbii* (DGȘL), București, EȘ, 1997, s.v. *abreviere*.

⁷ *Onomasiologie* - Ramură a lingvisticii care studiază mijloacele folosite de una sau de mai multe limbi pentru a exprima o anumită noțiune. (DEX)

CIJ	Curtea Internațională de Justiție	CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CIJ	Cour internationale de justice	CJCE	Cour de justice des Communautés européennes
CPI	Curtea Penală Internațională	CCE	Curtea de Conturi Europeană
CPI	Cour pénale internationale	CCE	Cour des comptes européenne
CEJ	Curtea Europeană de Justiție	JAI	Justiție și afaceri interne
CJE	Cour de justice européenne	JAI	Justice et affaires intérieures

Exemplu: *Priștina și Belgrad au anunțat vineri, data-limită pentru depunerea documentației, că și-au predat dosarele la CIJ.* (Cotidianul, 21.05.2009, CIJ confirmă că a primit argumentația necesară de la Serbia și Kosovo)

1. 3. Organisme și instrumente financiare – bănci, fonduri

BCE	Banca Centrală Europeană	BEI	Banca Europeană de Investiții
BCE	Banque Centrale Européenne	BEI	Banque Européenne d'Investissement
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BERD	Banque européenne pour la reconstruction et le développement	BIRD	Banque internationale pour la reconstruction et le développement
BM	Banca Mondială	FMI	Fondul Monetar Internațional
BM	Banque mondiale	FMI	Fonds monétaire international
UME	Unitatea monetară europeană	FED	Fondul European de Dezvoltare
UME	Unité monétaire européenne	FED	Fonds européen de développement
PIB	Produsul intern brut	PNB	Produsul național brut
PIB	Produit intérieur brut	PNB	Produit national brut

Exemplu : *Discuțiile privind participarea BERD la privatizarea celei mai mari bănci din România abia au început și vor continua în perioada următoare.* (Ziarul de Iași, 15.01.2003, BERD așteaptă un telefon)

1.4. Organisme consultative – comitete

CES	Comitetul European de Standardizare	CR	Comitetul Regiunilor
CEN	Comité Européen de Normalisation	CdR	Comité des régions
COREPER	Comitetul Reprezentanților Permanenți	CENELEC	Comitetul European pentru Standardizare pentru Electrotehnică
COREPER	Comité des Représentants Permanents	CENELEC	Comité européen de normalisation électrotechnique

Exemplu: *Acesta din urmă a confirmat, ieri seară, că executivul UE a recomandat închiderea negocierilor cu România și și-a exprimat încrederea că, în următoarele ore, COREPER va*

lua o decizie formală în acest sens. (Adevărul, 9.01.2009, Ministrul de Externe anunță la Bruxelles închiderea negocierilor cu UE din punct de vedere tehnic)

1.5. Organisme interinstituționale – oficii, birouri

EPSO Oficiul European pentru Selecția Personalului	TAIEX Oficiul de asistență tehnică și de schimb de informații
EPSO Office européen de selection du personnel	TAIEX Bureau d'assistance technique et d'échange d'informations
OLAF Oficiul European de Luptă Antifraudă	Europol Oficiul European de Poliție
OLAF Office européen de Lutte Anti-Fraude	Europol Office européen de police

Exemplu : Potrivit raportului **OLAF**, în anul 2007, România a inițiat un număr de 95 de noi investigații în cazuri de nereguli privind cheltuirea fondurilor europene. (Curierul Național, 23.07.2008, OLAF apreciază numărul ridicat de investigații din România)

1.6. Alte instituții – agenții, centre, asociații, fundații, comunități etc.

UNESCO Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură	ISO Organizația Internațională de Standardizare
UNESCO Organisation des Nations unies pour l'éducation, la science et la culture	ISO Organisation internationale de normalization
OCDE Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică	IUESS Institutul Uniunii Europene pentru Studii de Securitate
OCDE Organisation de coopération et de développement économiques	IESUE Institut d'études de sécurité de l'Union européenne
CE Comunitatea Europeană	CEE Comunitatea Economică Europeană
CE Communauté européenne	CEE Communauté économique européenne
CEEA Comunitatea Europeană a Energiei Atomice	OMI Organizația Maritimă Internațională
CEEA Communauté européenne de l'énergie atomique	OMI Organisation maritime internationale
ONU Organizația Națiunilor Unite	NATO Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
ONU Organisation des Nations unies	OTAN Organisation du traité de l'Atlantique Nord

Exemplu: În ceea ce privește impozitele pe salarii pentru persoanele cu venituri medii care lucrează în domeniul producției, acestea variază, în statele membre **OCDE**, între 0% în Grecia și 32% în Danemarca. (Ziarul de Iași, 5.03.2003, Forța de muncă din România, cea mai impozitată din Europa)

1.7. Grupări parlamentare – partide, alianțe, uniuni, confederații

UE Uniunea Europeană	UIS Uniunea Internațională a Studenților
----------------------	--

UE	L'Union européenne	UIE	Union Internationale des étudiants
ALDE	Alianța Liberalilor și Democrațiilor Europeni	CSE/SEN	Confederația Stângă Europeană/Stânga Ecologică Nordică
ADLE	Alliance des démocrates et des libéraux pour l'Europe	GUE/GVN	Gauche Unitaire Européenne/Gauche Verte Nordique
UEN	Uniunea pentru Europa Națiunilor	UEO	Uniunea Europei Occidentale
UEN	Union pour l'Europe des nations	UEO	Union de l'Europe occidentale
UEM	Uniunea economică și monetară	PSE	Partidul Socialiștilor Europeni
UEM	Union économique et monétaire	PES	Parti socialiste européen

Exemplu: *Continuând, oficiul a spus că România este o țară care colaborează foarte bine cu UEO și că rolul autorităților de la București în contextul internațional este foarte apreciat.* (Ziarul de Iași, 10.07.1999, UEO dă târcoale României)

1.8. Acte, tratate

TUE	Tratatul privind Uniunea Europeană	AUE	Actul Unic European
TUE	Traité sur l'Union européenne	AUE	Acte unique européen
TCEEA	Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice	TCEE	Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene
TCEEA	Traité instituant la Communauté européenne de l'énergie atomique	TCEE	Traité instituant la Communauté économique européenne

Exemplu: *TCEE a fost primul fond de investiții ridicat de 3TS în 1999...* (Capital, 21.11.2007, GECAD, de la Microsoft la Cisco)

1.9. Planuri, programe, nomenclatoare

NUST	Nomenclatorul Unităților Statistice Teritoriale	PND	Planul Național de Dezvoltare
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques	PND	Plan National de Developpement
NACE	Nomenclatorul statistic al activităților economice din Comunitatea Europeană	NC	Nomenclatura tarifară și statistică combinată; Nomenclatura Combinată
NACE	Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne	NC	Nomenclature tarifaire et statistique; Nomenclature combinée
Comet	Programul comunitar de educare și formare în domeniul tehnologiilor	Tempus	Programul transeuropean de cooperare pentru învățământul superior
Comet	Programme Communautaire d'éducation et de formation dans le domaine des technologies	Tempus	Programme de mobilité transeuropéenne pour l'enseignement supérieur

Exemplu: *Pasquarelli insistă asupra necesității implicării Ministerului de Finanțe în elaborarea PND, pentru "a se asigura că aspectele financiare ale PND sunt realiste și*

coerente cu procesul bugetar la nivel național". (Ziarul de Iași, 11.02.2000, Comisia Europeană a trimis înapoi Planul Național de Dezvoltare)

1.10. Politici, strategii, instrumente

PESC Politica externă și de securitate comună	CERN Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară
PESC Politique étrangère et de sécurité commune	CERN Organisation Européenne pour la Recherche Nucléaire
CEEP Centrul European pentru Studiul Populației	CCI Cameră de Comerț Internațională
CEEP Centre européen d'études de population	CCI Chambre de commerce internationale
SIS Sistemul de informații Schengen	PAC Politica agricolă comună
SIS Système d'information Schengen	PAC Politique agricole commune

Exemplu: *Hackerii au modificat o pagină web a CERN și au făcut haz de informaticienii centrului, numindu-i "școlari"*. (Adevărul, 22.05.2009, „Gaură neagră” în rețeaua informatică a CERN)

2. Analiza siglelor

2.1. Structura siglelor

Am observat că în corpul abrevierii au intrat :

- litere inițiale: CE = Comisia Europeană, CIJ = Curtea Internațională de Justiție, BEI = Banca Europeană de Investiții, OELA = Oficiul European de Luptă Antifraudă, CEE = Comunitatea Economică Europeană, UE = Uniunea Europeană, AUE = Actul Unic European, NUST = Nomenclatorul Unităților Statistice Teritoriale, PAC = Politica agricolă comună
- primele litere inițiale: COREPER = Comitetul Reprezentanților Permanenți; Benelux = Belgia-Nederland-Luxemburg
- primele litere + literă inițială: CoE = Consiliul Europei
- litere inițiale ale anumitor cuvinte: rom. Europol = Oficiul European de Poliție și fr. Europol = Office européen de police

2.2. Frecvența

După structură, cele mai multe sunt abrevieri alcătuite de litere inițiale mari, precum PE = Parlamentul European; CPI = Curtea Penală Internațională; BM = Banca Mondială.

Cele mai puține sunt abrevieri alcătuite din primele litere inițiale mari după care urmează o literă mică din primul cuvânt + literă inițială din următorul cuvânt: CoE = Consiliul Europei.

O situație medie prezintă abrevierile alcătuite din primele litere inițiale, precum COREPER = Comitetul Reprezentanților Permanenți.

2.3. Sigle comune în română și franceză

Limba franceză a furnizat modele pentru limba română. Exemple:

rom. PE = Parlamentul European
fr. PE = Parlement européen

rom. BERD = Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
fr. BERD = Banque européenne pour la reconstruction et le développement

rom. CESE = Comitetul Economic și Social European
fr. CESE = Comité économique et social européen

Concluzii: Ca limbi romanice, franceza și româna au aceleași sigle sau foarte apropiate.

2.4. Citirea siglelor

a) literele din abrevierile românești citite după sunetele corespunzătoare acestora

CECO [čéko] = Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului

AELS [aéls] = Asociația Europeană a Liberului Schimb

OSCE [o-se-če-é] = Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

b) sunetele din abrevieri și literele prin care se redau. Sunete cu o singură reprezentare literală

BIRD [bird] = Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

FIDA [fida] = Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă

c) grupuri de două sau trei sunete și reprezentarea lor literală

FMI [fe-me-í] = Fondul Monetar Internațional

d) vocale în hiat

UEO [u-e-ó] = Uniunea Europei Occidentale

e) silabația fonetică-siglele citite cursiv

UNESCO [unésko] = rom. Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură; fr. Organisation des Nations unies pour l'éducation, la science et la culture.

3. Concluzii

În urma celor observate am constatat că în exemplele prezentate mai sus putem găsi aceleași tipuri de sigle în cele două limbi: română și franceză dar și diferențe între ele. Cel mai des apar sigle alcătuite din litere mari fără cratimă care sunt inițiale ale termenilor componenți ai bazei, cu sau fără elemente relaționate marcate, de exemplu :

rom. CE = Comisia Europeană

- fr. CE = Commission européenne
- rom. CIJ = Curtea Internațională de Justiție
fr. CIJ = Cour internationale de justice
- rom. BEI = Banca Europeană de Investiții
fr. BEI = Banque Européenne d'Investissement

În majoritatea cazurilor precum și în exemplele de mai sus, exact aceleași sigle sunt în limba franceză. Altfel de sigle apar în avrevierea rom. CoE = Consiliul Europei, fr. CoE = Conseil de l'Europe, care sunt alcătuite din primele litere inițiale mari și mici ale cuvintelor sintagmei, la fel este în limba franceză.

O altfel de observație am remarcat în exemple: rom. COREPER = Comitetul Reprezentanților Permanenți; fr. COREPER = Comité des Représentants Permanents în care siglele sunt alcătuite din litere mari care notează segmente inițiale ale termenilor componenți ai bazei. Însă altfel de sigle vedem în exemplul: rom. CENELEC = Comitetul European pentru Standardizare pentru Electrotehnică; fr. CENELEC = Comité européen de normalisation électrotechnique, unde sigla nu mai corespunde termenului, corpul ei nu se schimbă și este la fel în cele două limbi.

Pentru a concluziona, am putea spune că abrevierile cel mai des întâlnite în Uniunea Europeană sunt alcătuite de litere inițiale mari, ele fiind și cele mai multe, mai mult decât atât, multe sigle comune apar în română și franceză.

Observațiile făcute s-au bazat pe modul de prezentare și de funcționare a limbajului din Uniunea Europeană. Limbajul UE este influențat de limbile franceză și engleză. Numeroase sigle, denumiri ale organismelor internaționale circulă și în limba română în forma originală. Se creează uneori o concurență între abrevierile intrate în limba română pe căi diferite: NATO – prin engleză și OTAN – prin franceză. Prin sigle, limba română își consolidează sistemul de abrevieri, care nu diferă de cele din limbile de circulație internațională.

Lucrarea de față se constituie ca un studiu al abrevierilor din Uniunea Europeană, având la bază diverse aspecte: categorii onomasiologice, structura și citirea siglelor, frecvența și exemple din presă.

Delimitarea obiectului de studiu s-a întemeiat pe necesitatea cunoașterii abrevieriiilor utilizate în Uniunea Europeană, urmare a pătrunderii masive în lexicul românesc în ultimul deceniu al secolului al XX-lea a acestei categorii de cuvinte, fie prin creații interne – cu sau fără model străin – fie prin împrumuturi.

Rezumând teza noastră, am vrea să subliniem că rolul abrevierilor este de a realiza economia în limbă sub toate aspectele ei, de a fi practice în uz. Ca semne lingvistice, ele sunt folosite de subiecții vorbitori în intenția de a semnifica ceva. Abrevierile au apărut de curând în limbajul oral și scris. Situația sociopolitică și economică a Uniunii Europene a impus crearea limbajului codat cu ajutorul siglelor care ar trebui să fie cunoscute de membrii țărilor Uniunii Europene și nu numai de ei. Siglele fac referințe la instituții de decizie, autorități de control legislativ și administrativ, organisme și instrumente financiare, politica Uniunii Europene în diferite domenii.

Limbajul specific Uniunii Europene conține sigle de origine străine, în special franceză și engleză și sigle create în limba română. Cunoașterea semnificației lor este necesară pentru a se comunica în Uniunea Europeană.

Bibliografie selectivă

1. Academia Română. Institutul de Lingvistică „Jorgu Iordan”(1998). *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), ed. A II-a, București, Editura Univers Enciclopedic.
  2. Barbu, Marian (1993). *Dicționar de citate și locuțiuni străine*, București, Editura Enciclopedică Română.
  3. Bidu-Vrânceanu, Angela, Călărașu, Cristina, Ionescu-Ruxândoiu, Liliana, Mancaș (1997). *Dicționar general de științe. Științe ale limbii* (DGȘL), București, EȘ.
  4. Ciobanu, Elena, Popescu-Marin, Magdalena, Păun, Maria, Ștefănescu-Goangă, Zizi (1995). *Dicționar practic al limbii române explicativ, etimologic, frazeologic și enciclopedic cu o listă de simboluri și abrevieri*, București, Editura Floarea Darurilor.
  4. Constantinescu, N.A (1963). *Dicționar onomastic românesc*, București, EA RPR.
  5. Dubois, Jean, Giacomo, Mathée, Guespin, Louis, Marcellesi, Christiane, Marcellesi, Jean-Baptiste, Mével, Jean-Pierre (1973). *Dictionnaire de linguistique*, Paris.
  6. Dumitrescu, Florica (1997). *Dicționar de cuvinte recente (DCR)*, ed.I, București, Editura Albatros, 1982; ed.a II-a, București, Editura Logos.
  7. *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM), 2005, București, Editura Univers Enciclopedic.
  8. *Enciclopedia Uniunii europene* (coord. Luciana-Alexandra Ghica), 2007, București, Editura Meronia.
  9. *Le Petit Larousse en couleurs* (1995), nouvelle édition.
  11. Marinescu, Mihaela, Popa, Marius (2007) *Mic dicționar de termeni internaționali intrați în uzul limbii române*, București, Editura Vreamea.
  12. Pană, Mihaela; Dindelegan, Gabriela (1997). *Dicționar general de științe. Științe ale limbii* (DGȘL), București, EȘ.
  13. Pitiriciu, Silvia, *Abrevierile în limba română* (2000). Craiova, Editura Sitech.
  14. Pitiriciu, Silvia, Topală, Dragoș Vlad (1998) *Dicționar de abrevieri și simboluri* (DAS), București, Ed. ALL Educational.
  15. Sala, Marius, Vintilă-Rădulescu, Ioana (2001), *Limbile Europei*, București, Editura Univers Enciclopedic.
- Adrese internet (motor de căutare: WWW.GOOGLE.COM):
http://europa.eu/abc/12lessons/index_ro.htm
http://europa.eu/romania/news/press_centre/press_releases/070628_01_ro.htm
<http://www.ena.lu/>
http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_documentation/06/pl.pdf
<http://www.avrupa.info.tr/Files/File/Publications-2006/brochures/en-HowEUWorks.pdf>